

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гуфенко М. М. Кримінальна відповідальність за насильницьке донорство. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2024. Вип. 40. С. 454-461. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11189724>.
2. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 01.10.2025).
3. Текст проєкту нового Кримінального кодексу України (станом на 21.07.2025). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code> (дата звернення: 01.10.2025).
4. Strafgesetzbuch. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/> (дата звернення: 01.10.2025).
5. Gesetz zur Regelung des Transfusionswesens. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/tfg/index.html#BJNR175200998BJNE003901310> (дата звернення: 01.10.2025).

**Загурський О. Б., к.ю.н., доцент,
Доцент кафедри права імені академіка УАН
о. Івана Луцького,
ЗВО «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ**

ПРАВНИЧА РИТОРИКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

У сучасних умовах глибоких суспільно-політичних трансформацій, зумовлених воєнними подіями, цифровізацією публічного простору та зростанням ролі комунікації в правовій сфері, проблема правничої риторики набуває особливої значущості. Ефективна правова комунікація, заснована на високій культурі мовлення, логічній аргументації та етичних засадах, є ключовим чинником формування довіри до правосуддя, підвищення авторитету правничих інституцій і зміцнення правової держави.

Правнича риторика виступає не лише інструментом професійного впливу, а й важливою складовою правової культури, що забезпечує якість судового процесу, публічних виступів, юридичного консультування та комунікації між державою і громадянами. У сучасних умовах воєнних і соціальних викликів перед юристами постає необхідність не лише досконалого володіння правовими знаннями, а й уміння аргументовано, етично та переконливо відстоювати правові позиції.

«На сьогодні властива правнича мова є одним із засобів протидіяти агресії РФ проти України у спосіб деколонізування української правничої мови, що сформована й функціонує внаслідок владного-репресивного впливу. Деколонізаційні практики в царині української мови тлумачать як «комплекс конкретних заходів, спрямованих на подолання наслідків владного втручання в українську мову» [1].

На сьогоднішній день, можна виокремити декілька сучасних, трансформаційних процесів, які зумовлюють зміну парадигми щодо правничої риторики:

- по-перше, трансформація правосуддя та суспільна довіра. В епоху інформаційної відкритості та посиленої суспільної критики до інститутів влади, якість юридичної аргументації стає прямим чинником суспільної довіри до правосуддя. Сучасні правники, окрім суто правового обґрунтування, зобов'язані забезпечувати публічну легітимність своїх рішень та позицій;

- по-друге, цифрові технології та медіа. Це створює якісно нові умови для правничого дискурсу, адже, юридична аргументація часто виходить за межі судової зали, стаючи предметом обговорення в мережі, де швидкість та емоційність переважають над ґрунтовністю. Зростання фейкових новин та інформаційних маніпуляцій вимагає від правників нових риторичних інструментів для захисту фактів, верифікації інформації та протидії дезінформації;

- по-третє, зміна парадигми юридичної освіти та практики. Сучасний правник повинен володіти не лише нормативною базою, але й високим рівнем комунікативної компетентності. Стандартні академічні підходи до вивчення риторики вже не відповідають потребам практики, де потрібно аргументувати в умовах мультикультурності, конфлікту інтересів та необхідності комунікації з нефахівцями.

У ХХІ ст. постає нагальна потреба розширеного та комплексного погляду на формування риторичної підготовки майбутніх фахівців. Теоретичні засади і закони риторичної освіти потребують реального втілення у ЗВО України, а професійно орієнтована риторика, зокрема юридична, дипломатична, військова, торгівельна тощо, має стати предметом широких наукових досліджень. Потреба забезпечення риторичної підготовленості (обізнаності) майбутніх фахівців різного профілю зумовлює відновлення ставлення до риторики як найвищого рівня комунікації та поступове, але невпинне упровадження курсу риторики в освітні програми підготовки фахівців багатьох різних спеціальностей [2].

Таким чином, правнича риторика виступає не лише складовою професійної компетентності юриста, а й вагомим чинником зміцнення довіри до правових інститутів, підвищення ефективності юридичної комунікації та авторитету судової влади. Сучасні суспільні трансформації, зумовлені воєнним станом, інформаційними загрозами та цифровізацією публічного простору, зумовлюють необхідність глибшого осмислення сутності й функціонального призначення правничої риторики, зокрема в контексті етичних, психологічних і комунікативних аспектів професійної діяльності юриста.

У сучасних умовах правничу риторику доцільно розглядати як багатовимірну, динамічну систему, що поєднує класичні засади логічності, аргументованості та моральної виваженості з актуальними вимогами до відкритості, прозорості та інформаційної доброчесності. Вона виконує не лише прикладну функцію забезпечення ефективного правозастосування, але й сприяє формуванню правової культури, утвердженню громадянської свідомості та налагодженню конструктивної взаємодії між суспільством і державою.

Отже, модернізація правничої риторики в умовах воєнних і соціальних викликів є пріоритетним напрямом розвитку юридичної науки та освіти. Її удосконалення передбачає впровадження інноваційних методик підготовки фахівців, розвиток риторичної культури й комунікативної етики як невід'ємних компонентів професійної ідентичності сучасного правника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гінзбург М. Як подолати найтяжчі наслідки багаторічного владного втручання у структуру української мови (презентація, VI Міжнародна академічна лінгвістична конференція «Мова: класика, модерн, постмодерн», НаУКМА 2024. URL: <http://bit.ly/4eJtLn> (дата звернення 02.10.2025)).

2. Конівіцька Т.Я. Підготовка до публічного виступу: практичний посібник для студентів-психологів. Львів, ЛДУ ДЖД. 2019. 133 с.